

Dohovor o právach dieťaťa

Výbor pre práva dieťaťa

Opčný protokol o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Záverečné stanovisko k východiskovej správe Slovenska prijatej výborom na svojom šesťdesiatom druhom zasadnutí (14. január – 1. február 2013)

1. Výbor sa zaoberal východiskovou správou Slovenska (CRC/C/OPAC/SVK/1) na svojom 1770. a 1771. zasadnutí (pozri CRC/C/SR.1770 a CRC/C/SR.1771) konanom 23. januára 2013 a na svojom 1784. zasadnutí, ktoré sa konalo 1. februára 2013, prijal tieto záverečné pripomienky.

I. Úvod

2. Výbor víta predloženie východiskovej správy zmluvnej strany (CRC/C/OPAC/SVK/1), ktorá poskytuje podrobné informácie o legislatívnych, administratívnych a iných opatreniach prijatých zmluvnou stranou v oblasti práv garantovaných opčným protokolom. Výbor tiež uznáva písomné odpovede na zoznam problémov (CRC/C/OPAC/SVK/Q/1/Add.1) a aj konštruktívny dialóg prebiehajúci s multisektorovou delegáciou zmluvnej strany.

3. Výbor pripomína zmluvnej strane, že súčasné záverečné stanovisko by sa malo chápať v spojení so záverečným stanoviskom k druhej periodickej správe zmluvnej strany v rámci dohovoru (CRC/C/SVK/CO/2) a so stanoviskom k východiskovej správe v rámci Opčného protokolu o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii (CRC/C/OPAC/SVK/CO/1).

II. Všeobecné pripomienky

Pozitívne aspekty

4. Výbor víta, že zmluvná strana pristúpila k týmto dohodám alebo dokumentom alebo ich ratifikovala:

- (a) Protokol proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentmi a strelivom, doplňujúci Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu zo septembra 2004,
  - (b) Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu z apríla 2002,
  - (c) Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 182 (1999) o zákaze a okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce z decembra 1999.
5. Výbor víta rôzne pozitívne opatrenia prijaté v oblastiach súvisiacich s implementáciou Opčného protokolu, najmä:
- (a) vyhlásenie zmluvnej strany uskutočnené pri ratifikácii Opčného protokolu, že minimálny vek dobrovoľného odvodu do ozbrojených síl Slovenskej republiky je 18 rokov a
  - (b) príspevok zmluvnej strany k implementácii usmernení týkajúcich sa detí a ozbrojeného konfliktu prijatých Radou pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy Európskej únie v decembri 2003.

III. Všeobecné opatrenia implementácie

Šírenie

6. Napriek zohľadneniu toho, že text opčného protokolu je uvedený na internetových stránkach príslušných ministerstiev a na internetových stránkach verejného ochrancu práv, výbor sa obáva nedostatočnosti úsilia zmluvnej strany, aby sa zásady a ustanovenia opčného protokolu stali známe širšej verejnosti vo všeobecnosti a najmä deťom.
- 7. Vo svetle článku 6, odseku 2 opčného protokolu výbor odporúča, aby zmluvná strana zabezpečila šírenie zásad a ustanovení opčného protokolu vo verejnosti vo všeobecnosti a najmä medzi deťmi.**

Zodpovedné subjekty: Ministerstvo obrany SR (MO SR), Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR), Ministerstvo vnútra SR (MV SR), Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVaR SR)

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „Výbor pre deti a mládež“), Slovenský výbor pre UNICEF, Kancelária verejnej ochrankyne práv (KVOP), Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (SNSLP), Slovenský Červený kríž (SČK)

MO SR bude v rámci vzdelávania profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu pokračovať v šírení informácií o zásadách opčného protokolu a jeho uplatňovaní v činnosti ozbrojených síl. Treba však zdôrazniť, že deti v Slovenskej republike (ďalej len „SR“) nie sú ohrozené angažovaním sa v ozbrojenom konflikte. Na území SR sa ozbrojený konflikt nevedol od skončenia druhej svetovej vojny; nejestvujú žiadne detské obete regrutácie do ozbrojených síl a ozbrojených

zborov SR. SR neeviduje žiaden prípad, keď by deti v SR boli obeťou porušovania zásad opčného protokolu. Z bezpečnostno-politického hľadiska sa ani nepredpokladá ozbrojený konflikt, čoho garanciou je popri iných okolnostiach stabilita bezpečnostného priestoru garantovaná o. i. aj členstvom SR v Organizácii Severoatlantickej zmluvy (NATO) a v Európskej únii, ktoré podporujú bezpečnosť v euro-atlantickom priestore.

Záverečné odporúčania zmluvných orgánov OSN adresované SR sú štandardne zverejňované na internetovej stránke MZVaEZ SR. SR o implementácii jednotlivých odporúčaní informuje aj v rámci osobitných procedúr Rady OSN pre ľudské práva. Pokiaľ ide o šírenie ustanovení opčného protokolu vo verejnosti, a najmä medzi deťmi, MZVaEZ SR je pripravené relevantným rezortom poskytnúť súčinnosť pri ich realizácii.

MV SR spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy, s koordinátormi prevencie kriminality, s mimovládnyimi organizáciami a ďalšími subjektmi, ktoré pôsobia v tejto oblasti pri implementácii zásad a ustanovení opčného protokolu a prostredníctvom úloh a aktivít, ktoré sú obsiahnuté najmä v akčných plánoch (napr. Národný akčný plán pre deti) a zabezpečujú tak šírenie uvedených zásad a ustanovení medzi verejnosťou.

MŠVVaŠ SR zabezpečuje šírenie relevantných informácií o opčnom protokole prostredníctvom zverejnenia informácií na relevantných webových stránkach. Bude pokračovať v šírení zásad opčného protokolu pre všetky relevantné subjekty rezortu prostredníctvom implementácie témy do plánovaných školiacich aktivít pre odborníkov rezortu školstva pracujúcich s deťmi.

Rezort práce, sociálnych vecí a rodiny poskytuje informácie o zásadách a ustanoveniach opčného protokolu prostredníctvom pracovných stretnutí sociálnych pracovníkov a ďalších zamestnancov detských domovov, ktoré zabezpečujú starostlivosť o maloletých bez sprievodu.

SNSLP zabezpečuje širokú informovanosť o zásadách a ustanoveniach opčného protokolu a propaguje ho všetkými vhodnými prostriedkami tak u dospelých, ako aj u detí, a to prostredníctvom svojej webovej stránky určenej pre všeobecnú informovanosť širokej verejnosti, ako aj prostredníctvom stretnutí a vzdelávacích aktivít pre deti poskytovaných profesionálnymi lektormi zameranými špeciálne na problematiku ochrany práv detí. SNSLP uvedené informácie k jednotlivým odporúčaniam zabezpečuje prostredníctvom svojej webovej stránky a vzdelávacích aktivít, čím zvyšuje informovanosť a oboznamovanie verejnosti, osobitne detí, s opčným protokolom.

KVOP zverejňuje zásady a ustanovenia opčného protokolu pre verejnosť vo všeobecnosti a najmä vo vzťahu k deťom na internetovej stránke www.vop.gov.sk a www.detskyombudsman.sk. O význame týchto zásad a ustanovení opčného protokolu bude informovať deti a dospelých na akciách zabezpečovaných KVOP, ako aj pri prípadných podnetoch podaných deťmi alebo dospelými, ktoré sa dotýkajú uvedenej problematiky alebo s ňou súvisia.

Slovenský výbor pre UNICEF sa o ďalšie šírenie zásad opčného protokolu usiluje v rámci svojich vzdelávacích programov na školách (Škola priateľská deťom, Junior ambasádori UNICEF), ako aj v rámci

dištančného poradenstva Linky detskej istoty v relevantných prípadoch a tiež spoluprácou s občianskym združením eSlovensko na projekte Zodpovedne.sk.

SČK prostredníctvom Mládeže SČK, hnutia detí a mládeže v SČK ako osobitnej organizačnej jednotky, pravidelne organizuje prednášky pre mladých ľudí na stredných školách zamerané na šírenie myšlienok medzinárodného humanitárneho práva, v rámci ktorých informuje o zásadách opčného protokolu v medzinárodnom kontexte, nakoľko v prípade SR nie je aktuálne hovoriť o účasti detí v ozbrojených konfliktoch.

Školenie

8. Napriek tomu, že výbor víta rôzne školiace programy a semináre týkajúce sa medzinárodného humanitárneho práva a ľudských práv, vrátane ustanovení opčného protokolu, pre členov ozbrojených síl a osoby slúžiace v mierových misiách Organizácie Spojených národov a NATO, obáva sa nedostatku školiacich programov týkajúcich sa ustanovení opčného protokolu pre všetkých relevantných odborníkov pracujúcich s deťmi a pre deti, najmä pre pracovníkov pohraničnej stráže a imigračných pracovníkov, sociálnych pracovníkov a zdravotnícky personál.

9. Výbor odporúča, aby zmluvná strana organizovala školiace programy o ustanoveniach opčného protokolu pre všetkých relevantných odborníkov pracujúcich s deťmi a pre deti, najmä pre pracovníkov pohraničnej stráže a imigračných pracovníkov, pre sociálnych pracovníkov a zdravotnícky personál.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MPSVaR SR, MO SR, MŠVVaŠ SR

Systém vzdelávania policajtov služby hraničnej a cudzineckej polície upravuje rozkaz riaditeľa Úradu hraničnej a colnej polície Prezídia Policajného zboru na realizáciu ďalšieho vzdelávania policajtov služby hraničnej polície a služby cudzineckej polície na príslušný kalendárny rok. Školiace programy o ustanoveniach opčného protokolu sú v zmysle odporúčaní výboru a ďalších potrieb rezortu MV SR implementované do rozkazu na realizáciu ďalšieho vzdelávania policajtov služby hraničnej polície a služby cudzineckej polície na rok 2014.

MO SR v rámci pravidelných spoločenskovedných seminárov, kariérnych kurzov a ďalších vzdelávacích aktivít profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu pokračuje v šírení informácií o zásadách opčného protokolu a jeho uplatňovaní v činnosti ozbrojených síl. Na tento účel je napr. vypracovaný odborný text vo vojenskom periodiku určený pre lektorov, ktorého predmetom sú ľudské práva a práva detí v prípade ozbrojeného konfliktu, ako aj úplné znenie opčného protokolu.

MŠVVaŠ SR venuje v rámci školiacich aktivít primeranú pozornosť jednotlivým opčným protokolom k Dohovoru o právach dieťaťa vrátane Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch.

Ďalšou možnosťou pre všetkých potenciálne zainteresovaných je realizovať školiace programy ako sústavné vzdelávanie podľa § 42 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Sústavné vzdelávanie pre zdravotníckych pracovníkov príslušného zdravotníckeho povolania zabezpečuje zamestnávateľ, odborné spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti a komora, v ktorej je zdravotnícky pracovník registrovaný, samostatne alebo v spolupráci so vzdelávacími ustanovitzhmi alebo inými medzinárodne uznanými odbornými spoločnosťami alebo profesiovými združeniami a poskytovateľmi.

Informácie o zásadách a ustanoveniach opčného protokolu poskytuje rezort práce, sociálnych vecí a rodiny v rámci školení sociálnych pracovníkov a ďalších zamestnancov detských domovov, ktoré zabezpečujú starostlivosť o maloletých bez sprievodu.

S týmto bodom súvisí aj bod 7.

IV. Zákaz a súvisiace oblasti

Zákaz odvodov

10. Výbor pozitívne vyzdvihuje zákonné vylúčenie možnosti, aby osoby, ktoré majú menej ako 18 rokov slúžili v ozbrojených silách v rámci povinných alebo dobrovoľných odvodov, ako aj to, že nemôžu byť udelené výnimky týkajúce sa minimálnej vekovej hranice. Výbor však s poľutovaním konštatuje, že odvody alebo využívanie detí mladších ako 18 rokov v nepriateľských konfliktoch zo strany štátnych ozbrojených síl a neštátnych ozbrojených skupín nie sú výslovne zakázané a zo zákona trestné.

11. Výbor odporúča, aby zmluvná strana zapracovala do svojej legislatívy výslovný zákaz a trestnosť odvodov alebo využívania detí, ktoré majú menej ako 18 rokov, v nepriateľských konfliktoch zo strany štátnych ozbrojených síl a neštátnych ozbrojených skupín.

Zodpovedné subjekty: MO SR, Ministerstvo spravodlivosti SR (MS SR)

Na obhajobe východiskovej správy v januári 2013 v Ženeve delegácia SR konštatovala, že v právnom poriadku SR je vylúčenie možnosti, aby osoby mladšie ako 18 rokov slúžili v ozbrojených silách formulované pozitívne, a to stanovením kogentnej podmienky dovŕšenia veku 18 rokov. Skutočnosť, že odvod možno vykonať len na základe zákona v súlade s Ústavou SR, je dostatočnou garanciou, že odvod nie je násilný alebo vynútený. V tomto kontexte MO SR pokladá odporúčanie výboru č. 11, „aby zmluvná strana zapracovala do svojej legislatívy výslovný zákaz a trestnosť odvodov alebo využívania detí, ktoré majú menej ako 18 rokov, v nepriateľských konfliktoch zo strany štátnych ozbrojených síl a neštátnych ozbrojených skupín“ za naplnené, keďže platný právny poriadok SR túto možnosť výslovne zakazuje (zákaz odvodov a využívania detí ....), t. j. neumožňuje ho a činí ho v súlade s Článkom 2 odsek 2 Ústavy SR („Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“)

protiprávnym (čo znamená trestnosť odvodov detí mladších ako 18 rokov veku).

V priebehu obhajoby uvedenej východiskovej správy SR v Ženeve bol výbor upozornený na možné komplikácie pri implementácii tohto odporúčania do vnútroštátneho právneho poriadku SR. Výbor však zotrval na názore, že súčasná právna úprava SR (najmä v § 433 Trestného zákona) nie je dostatočná, nakoľko zakazuje a sankcionuje trestnosť odvodov alebo využívania detí, ktoré majú menej ako 18 rokov len implicitne, a to odkazom na článok 8 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu (oznámenie č. 333/2002 Z. z.). Ministerstvo spravodlivosti SR zvažuje novelizáciu § 433 Trestného zákona a jej dosah na právnu prax, a to aj na základe využitia zahraničných právnych úprav a príslušnej judikatúry medzinárodných súdnych orgánov najmä Medzinárodného trestného súdu, ktorého štatútom je SR viazaná (oznámenie č. 333/2002 Z. z.).

12. Výbor si s uznaním všíma podporu zmluvnej strany dokumentu z Montreux o príslušných medzinárodných právnych záväzkoch a dobrých postupoch pre krajiny v súvislosti s operáciami súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností počas ozbrojeného konfliktu. Napriek tomu má výbor obavy z chýbajúcej trestnej zodpovednosti v národnej legislatíve vzťahujúcej sa na súkromné a bezpečnostné služby alebo spoločnosti.

13. Výbor odporúča, aby zmluvná strana zvažila zavedenie národnej legislatívy týkajúcej sa trestnej zodpovednosti súkromných vojenských a bezpečnostných služieb a aby poskytla informácie o krokoch uskutočnených v tomto smere vo svojej nasledovnej periodickej správe.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MS SR

Predovšetkým treba konštatovať, že v SR nejestvujú žiadne súkromné vojenské služby. Napriek tomu SR má v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov upravenú tzv. nepriamu (resp. nepравú) trestnú zodpovednosť právnických osôb, z ktorej nie sú vyňaté ani súkromné bezpečnostné služby. V súlade s aktuálnym odporúčaním výboru a ďalších medzinárodných organizácií a orgánov bol zahrnutý do Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2013 návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb (*lex specialis*). V tejto súvislosti bola na MS SR zriadená špecializovaná Komisia pre otázky trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb, Komisia pre trestné právo hmotné a Komisia pre trestné právo procesné. V rámci týchto komisií sa uskutočňujú rokovania expertov najmä z MS SR, MV SR, Prezídia Policajného zboru, ako aj sudcov a prokurátorov. Odporúčanie o zavedení trestnej zodpovednosti súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností, ktoré sú právnickými osobami poskytujúcimi viaceré služby v čase ozbrojeného konfliktu (napr. výcvik), bude prijatím tohto zákona v Národnej rade SR týmto spôsobom plne implementované.

Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb predložilo MS SR do medzirezortného pripomienkového konania dňa 19. 12. 2013, v súčasnosti prebieha vyhodnotenie vznesených pripomienok. Účinnosť zákona sa predpokladá na 1. januára 2015.

Návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb zavádza trestnú zodpovednosť právnických osôb formou tzv. pravej trestnej zodpovednosti (súčasný právny poriadok SR pozná iba tzv. nepravú trestnú zodpovednosť právnických osôb, keď je možné ukladať právnickým osobám v trestnom konaní sankcie, ktoré nie sú definované ako tresty, ale len ako tzv. ochranné opatrenia podľa § 83a a § 83b Trestného zákona – zhabanie peňažnej čiastky a zhabanie majetku.).

Návrh nového zákona už priamo upravuje podmienky trestnej zodpovednosti právnických osôb, druhy trestov, ako aj trestné konanie proti právnickým osobám. Osobitosťou zákona je, že sa v rámci neho novelizuje ďalších vyše 70 zákonov, v ktorých sa zavádza preukazovanie bezúhonnosti právnických osôb po vzore preukazovania bezúhonnosti fyzických osôb. Takýmto spôsobom sa napríklad umožní z verejných obstarávaní vylúčiť firmy, pomocou ktorých sa páchajú trestné činy.

Zákon zakladá trestnú zodpovednosť právnických osôb za vybrané trestné činy definované v osobitnej časti Trestného zákona (najmä všetky majetkové a hospodárske trestné činy, daňové trestné činy, trestné činy vyplývajúce z medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná a trestné činy vyplývajúce z právne záväzných aktov Európskej únie). Trestná zodpovednosť právnickej osoby nie je podmienená vyvedením trestnej zodpovednosti voči fyzickej osobe, ani zistením, ktorá z fyzických osôb trestný čin spáchala. Zákon upravuje aj prechod trestnej zodpovednosti právnickej osoby na jej právnych nástupcov.

Trestná zodpovednosť právnickej osoby vzniká, ak bol trestný čin spáchaný v jej záujme alebo v rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom a spáchal ho

- a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, alebo iná osoba, ktorá je oprávnená menom právnickej osoby alebo za právnickú osobu konať,
- b) ten, kto u tejto právnickej osoby vykonáva riadiacu činnosť,
- c) ten, kto u tejto právnickej osoby vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad, aj keď nemá iný vzťah k právnickej osobe,
- d) ten, kto vykonáva rozhodujúci vplyv na riadenie tejto právnickej osoby, ak jeho konanie bolo aspoň jednou z podmienok zakladajúcich trestnú zodpovednosť právnickej osoby, alebo
- e) iný zamestnanec alebo osoba v obdobnom postavení pri plnení pracovných úloh alebo iných úloh pre právnickú osobu vykonaných na základe rozhodnutia, schválenia alebo pokynu orgánov právnickej osoby alebo osoby uvedenej v písmenách a) až d).

V súvislosti so vznikom trestnej zodpovednosti právnickej osoby za spáchanie trestného činu jej zamestnancom návrh zákona súčasne ustanovuje liberačné dôvody, pri splnení ktorých trestná zodpovednosť právnickej osoby za takéto trestné činy nevzniká. Obavy, že právnické osoby budú postihované za každý trestný čin ich zamestnancov, sú preto neopodstatnené.

Medzi právnické osoby, na ktoré sa tento zákon vzťahuje, sú zaradené aj politické strany, ktoré budú môcť byť postihované, a to rovnako ako pri ostatných právnických osobách aj za trestné činy extrémizmu.

Návrh zákona bol vypracovaný na základe Plánu legislatívnych úloh vlády SR a reflektuje úlohy vyplývajúce z uznesení vlády, najmä z Návrhu opatrení na zabezpečenie plnenia odporúčaní prijatých Pracovnou skupinou OECD pre úplatkárstvo v medzinárodných obchodných transakciách pre SR v rámci Fázy 3 hodnotení (uznesenie č. 137/2013) a Akčného plánu boja proti daňovým podvodom na roky 2012 až 2016 (uznesenie č. 235/2012). Návrh zákona súčasne napĺňa mnohé medzinárodné záväzky vyplývajúce ako z práva EÚ, tak aj z mnohostranných medzinárodných zmlúv.

Extrateritoriálna súdna moc

14. Výbor berie do úvahy informácie zmluvnej strany o možnosti zavedenia extrateritoriálnej súdnej moci v prípadoch nábora alebo zapojenia sa dieťaťa, ktoré má menej ako 15 rokov, do nepriateľských konfliktov. S poľutovaním však konštatuje, že zákon neumožňuje extrateritoriálnu súdnu moc pre všetky porušenia spadajúce pod opčný protokol, najmä odvodov alebo využívanie detí, ktoré majú menej ako 18 rokov, v nepriateľských konfliktoch.

15. Výbor odporúča, aby zmluvná strana prijala všetky potrebné kroky smerujúce k zabezpečeniu, aby národná legislatíva umožnila zavedenie a aplikovanie extrateritoriálnej súdnej moci pre všetky porušenia spadajúce pod opčný protokol, vrátane odvodov a využívania detí, ktoré majú menej ako 18 rokov, v nepriateľských konfliktoch.

Zodpovedné subjekty: MS SR

Toto odporúčanie súvisí s implementáciou čl. 4 ods. 2 písm. b) Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii. Pokiaľ ide o pasívnu personálnu jurisdikciu vo vzťahu k detským obetiam, SR bude implementovať najneskôr v roku 2015 novú Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/209/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa ustanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza Rámcového rozhodnutie Rady 2001/220/SVV. V rámci zavedenia pasívnej personálnej jurisdikcie novela Trestného poriadku umožnila zavedenie a aplikovanie extrateritoriálnej súdnej moci pre všetky porušenia spadajúce pod opčný protokol vrátane odvodov a využívania detí, ktoré majú menej ako 18 rokov, v nepriateľských konfliktoch.

V. Ochrana, obnova a reintegrácia

Opatrenia prijaté na ochranu práv detských obetí

16. Napriek tomu, že výbor uznáva, že málo detí spomedzi utečencov a zúčemcov o azyl pochádza z krajín, v ktorých prebiehajú ozbrojené

konflikty a v ktorých mohli byť deti zapojené do ozbrojeného konfliktu, obáva sa, že zmluvná strana nezaviedla mechanizmus na včasnú identifikáciu detí, ktoré mohli byť zapojené do ozbrojeného konfliktu, ani postup na ich ochranu, obnovu a reintegráciu.

17. Výbor odporúča, aby zmluvná strana zaviedla mechanizmy včasnej identifikácie detí spomedzi utečencov a záujemcov o azyl pochádzajúcich z krajín, v ktorých prebieha ozbrojený konflikt, ktoré mohli byť zapojené do ozbrojeného konfliktu, s cieľom zabezpečiť ich ochranu, obnovu a reintegráciu. Výbor ďalej odporúča, aby zmluvná strana vyvinula protokoly a špecializované služby na zabezpečenie toho, aby bývalí detskí vojaci dostali potrebnú pomoc pre fyzickú a psychickú obnovu a sociálnu reintegráciu.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MPSVaR SR, MZ SR

S cieľom včasnej identifikácie detí spomedzi cudzincov, ktorí pochádzajú z krajín, v ktorých prebiehal alebo prebieha ozbrojený konflikt alebo existuje lokálny konflikt nízkej úrovne a intenzity, a vyhlasujú sa za maloleté osoby bez zákonného zástupcu, určenie veku (či ide o maloletú osobu alebo plnoletú osobu) zabezpečuje policajný útvar a táto činnosť sa vykonáva v zmysle § 111 ods. 6 a § 127 ods. 1 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Migračný úrad MV SR skvalitňuje azylové konanie využívaním progresívnych metód na zvýšenie dôveryhodnosti výpovedí žiadateľov o azyl (vrátane možnosti prípadov „detských vojakov“ a i.). Poskytovanie potrebnej pomoci dieťaťu, ktoré bolo medzi utečencami identifikované ako bývalý „detský vojak“, sa vykonáva v súlade s odporúčaním výboru č. 17 a v zmysle azylovej politiky vyplývajúcej z medzinárodných zmlúv, taktiež smernice Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl.

Zdravotná starostlivosť utečencom sa poskytuje v súlade s platným právnym poriadkom. Uplatňujú sa príslušné ustanovenia zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

MV SR v zmysle ustanovenia § 22 ods. 5 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) uhrádza neodkladnú zdravotnú starostlivosť za žiadateľa, ktorý nie je verejne zdravotne poistený a v prípadoch hodných osobitného zreteľa, ak sa na základe individuálneho posúdenia zdravotného stavu žiadateľa zistia osobitné potreby na poskytnutie zdravotnej starostlivosti, MV SR uhradí aj poskytnutie tejto zdravotnej starostlivosti.

MV SR zároveň v zmysle tohto ustanovenia zabezpečí vhodnú zdravotnú starostlivosť maloletým žiadateľom o udelenie azylu, ktorí sú obeťami zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania, mučenia alebo krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo ktorí trpeli na následky ozbrojeného konfliktu.

V prípade cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana a nie je verejne zdravotne poistený, MV SR v zmysle ustanovenia § 27c ods. 3 zákona o azyle uhradí zdravotnú starostlivosť poskytnutú na území SR v rozsahu, v akom sa uhrádza na základe verejného zdravotného poistenia.

V súlade s ustanovením § 3 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov je povinne zdravotne poistenou osobou aj maloletý cudzinec, ktorý sa zdržiava na území SR bez zákonného zástupcu alebo fyzickej osoby zodpovednej za jeho výchovu a poskytuje sa mu starostlivosť v zariadení, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu. Takýto maloletý cudzinec je zúčastnený na systéme verejného zdravotného poistenia ako poistenec, za ktorého poistné na verejné zdravotné poistenie uhrádza štát. Zdravotná starostlivosť sa mu poskytuje v súlade s platnými právnymi predpismi (zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti; zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o doplnení niektorých zákonov).

Po poskytnutí informácií o tom, že maloletý bez sprievodu bol zapojený do ozbrojeného konfliktu bude aj v rámci rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny zabezpečená zvýšená psychologická podpora a starostlivosť a iná odborná pomoc pre tohto maloletého.

Medzinárodná podpora a spolupráca

Medzinárodná spolupráca

18. Výbor odporúča, aby zmluvná strana pokračovala a posilňovala svoju spoluprácu s Medzinárodným výborom Červeného kríža, Vysokým komisárom OSN pre utečencov a s osobitným vyslancom generálneho tajomníka pre deti a ozbrojený konflikt a aby preskúmala ďalšiu spoluprácu s príslušnými jednotkami OSN na implementácii opčného protokolu.

Zodpovedné subjekty: MZVaEZ SR

Spolupracujúce subjekty: MO SR, MV SR, SČK, Slovenský výbor pre UNICEF

V súvislosti s implementáciou uvedeného odporúčania sa z pohľadu MZVaEZ SR otvára priestor na ďalšiu spoluprácu s mimovládnymi organizáciami, ako aj s Výborom pre medzinárodné humanitárne právo.

Príslušníci ozbrojených síl Slovenskej republiky sa podieľajú na dvoch misiách OSN, a to na Cypre (UNFICYP) a na Blízkom Východe (UNTSO). Vo svojej činnosti uplatňujú aj normy medzinárodného práva a dodržiavajú ľudské práva vrátane práv dieťaťa.

Slovenský výbor pre UNICEF sa bude podieľať na sprostredkovaní kontaktov na krajinnú kanceláriu UNICEF, či stretnutí s predstaviteľmi UNICEF v krajinách, kde pôsobia príslušníci ozbrojených síl Slovenskej republiky v misiách OSN.

SČK úzko spolupracuje s Medzinárodným výborom ČK (ďalej len „MVČK“). Pre šírenie zásad opčného protokolu môže zabezpečiť zdieľanie informácií a skúseností MVČK o implementácii opčného protokolu predovšetkým v krajinách, ktoré sú účastníkmi ozbrojeného konfliktu. SČK môže v prípade záujmu jednotlivých rezortov zaoberajúcich sa predmetnou problematikou zabezpečiť odborných konzultantov z radov MVČK s cieľom výmennej návštevy, prípadne odborných konzultácií.

VII. Ratifikácia Opčného protokolu o postupe oznámení

19. Výbor, berúc do úvahy s uznaním snahy zmluvnej strany o úspešné zavŕšenie procesu návrhu Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (OPIC) za jej predsedníctva príslušnej pracovnej skupiny a aj skutočnosť, že bola jeho prvým signatárom, vyzýva zmluvnú stranu, aby ratifikovala OPIC čo najskôr, aby tak ďalej posilnila svoj záväzok naplňovať práva detí.

Zodpovedné subjekty: MZVaEZ SR

Slovenská republika ratifikovala v roku 2013 Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení. Vláda SR vyslovila súhlas s ratifikáciou uznesením č. 443/2013 a ratifikačná listina bola uložená u depositára dohovoru, generálneho tajomníka OSN 3. decembra 2013. Ide o medzinárodnú zmluvu o ľudských právach a základných slobodách, ktorá má podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonmi. Opčný protokol je prvou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, pri príprave ktorej Slovenská republika zohrala úlohu lídra i koordinátora procesu prípravy. Opčný protokol prináša so sebou ďalšie posilnenie záruk ochrany práv dieťaťa. Zakladá mechanizmus oznámení (sťažností), vďaka ktorému bude možné v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa a jeho dvoch opčných protokolov obrátiť sa na Výbor pre práva dieťaťa.

VIII. Ďalší postup a šírenie

20. Výbor odporúča, aby zmluvná strana prijala všetky primerané opatrenia na zabezpečenie úplnej implementácie súčasných odporúčaní okrem iného ich posunom do parlamentu, na relevantné

ministerstvá, vrátane ministerstva obrany, najvyššieho súdu a miestnych úradov na posúdenie a ďalší postup.

Zodpovedné subjekty: MO SR, MV SR, MS SR, MPSVaR SR, MZ SR, MZVaEZ SR, MŠVVaŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, Slovenský výbor pre UNICEF, KVOP, SNSLP

Záverečné stanovisko zmluvných orgánov OSN adresované SR sa štandardne zverejňuje na internetovej stránke MZVaEZ SR. Implementáciou odporúčaní sa zaoberajú relevantné ministerstvá. MZVaEZ SR zvolalo po ich doručení poradu zainteresovaných, ktorej predmetom bola koordinácia ďalšieho postupu. MO SR vypracovalo na základe podkladov zo zainteresovaných ministerstiev (MV SR, MS SR, MPSVaR SR, MZ SR, MZVaEZ SR, MŠVVaŠ SR), Výboru pre práva dieťaťa, Slovenského výboru UNICEF, KVOP, SČK a SNSLP návrh na zabezpečenie uplatňovania záverečných odporúčaní a prerokovalo ich na koordináčnych poradách. Návrh Správy o prerokovaní Východiskovej správy Slovenskej republiky a návrh zodpovedných subjektov za realizáciu odporúčaní obsiahnutých v Záverečnom stanovisku k východiskovej správe Slovenska prijatých výborom posúdili zainteresované ministerstvá, ďalšie orgány štátnej správy iné organizácie v rámci medzirezortného pripomienkového konania a sú zverejnené na portáli právnych predpisov i na webovej stránke vlády SR v časti Rokovania. Budú predmetom rokovania vlády SR.

Výbor pre deti a mládež bude organizovať tematické zasadnutie venované Dohovoru o právach dieťaťa a jeho trom opčným protokolom.

SNSLP vo svojej výročnej Správe o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania a práv dieťaťa v SR vždy upozorňuje príslušné ministerstvá a iné ústredné orgány štátnej správy, ako aj iné štátne orgány na potrebu prijatia a implementácie medzinárodných záväzkov, ktoré SR vyplývajú z medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

Pokiaľ ide o všeobecnú dostupnosť východiskovej správy k uvedenému opčnému protokolu a s ňou súvisiacich materiálov, MV SR ju zabezpečuje prostredníctvom koordinátorov prevencie kriminality a Rady vlády SR pre prevenciu kriminality pre mimovládne neziskové organizácie.

S týmto bodom súvisia aj body 6 a 9.

21. Výbor odporúča, aby východisková správa a písomné odpovede podané zmluvnej strane a súvisiace záverečné stanovisko prijaté výborom boli všeobecne dostupné, vrátane (ale bez obmedzenia) internetu a širokej verejnosti, organizáciám občianskej spoločnosti, mládežníckym skupinám, odborným skupinám a deťom s cieľom rozvinúť diskusiu a podporiť povedomie o opčnom protokole, jeho implementácii a monitoringu.

Zodpovedné subjekty: MO SR, MV SR, MS SR, MPSVaR SR, MZ SR, MZVaEZ SR, MŠVVaŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, Slovenský výbor UNICEF, KVOP, SNSLP

Záverečné stanovisko zmluvných orgánov OSN adresované SR je štandardne zverejňované na internetovej stránke MZVaEZ SR.

Pokiaľ ide o všeobecnú dostupnosť východiskovej správy k uvedenému opčnému protokolu a s ňou súvisiacich materiálov, MV SR ju zabezpečuje prostredníctvom koordinátorov prevencie kriminality a Rady vlády SR pre prevenciu kriminality pre mimovládne neziskové organizácie.

MŠVVaŠ SR zabezpečí všeobecnú dostupnosť informácií pre deti a mládežnícke skupiny, ako aj pre odborných zamestnancov pracujúcich s deťmi.

SNSLP zabezpečí širokú informovanosť o zásadách a ustanoveniach opčného protokolu a bude ho propagovať všetkými vhodnými prostriedkami tak u dospelých, ako aj u detí, a to prostredníctvom svojej webovej stránky určenej pre všeobecnú informovanosť širokej verejnosti, ako aj prostredníctvom školení a vzdelávacích aktivít pre deti, poskytovaných profesionálnymi lektormi zameranými špeciálne na problematiku ochrany detských práv.

KVOP zabezpečí všeobecnú dostupnosť východiskovej správy, záverečného stanoviska výboru a písomných odpovedí podaných zmluvnou stranou a súvisiacich s ich zverejnením na svojich internetových stránkach.

Nástrojom na premietnutie medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov je Národná stratégia na ochranu detí pred násilím a pripravovaná Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike.

S týmto bodom úzko súvisí aj bod 20.

IX. Ďalšia správa

22. V súlade s článkom 8, odsekom 2 výbor žiada zmluvnú stranu, aby zahrnula ďalšie informácie o implementácii opčného protokolu a aktuálne záverečné stanovisko do svojej súhrnnej tretej, štvrtej a piatej periodickej správy v rámci Dohovoru o právach dieťaťa k 30. júnu 2013 v súlade s článkom 44 dohovoru.

Zodpovedné subjekty: MO SR, MV SR, MS SR, MPSVaR SR, MZ SR, MZVaEZ SR, MŠVVaŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre práva dieťaťa, Slovenský výbor UNICEF, KVOP, SNSLP

Obhajoba Východiskovej správy SR k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch sa konala pred Výborom pre práva dieťaťa OSN (ďalej len „výbor“) 23. januára 2013 a v jej súvislosti boli aktualizované všetky nové skutočnosti týkajúce sa jeho implementácie v Slovenskej republike. Z tohto dôvodu nie je účelné v tak krátkom čase poskytovať v súhrnnej tretej, štvrtej a piatej periodickej správe v rámci Dohovoru o právach dieťaťa podrobné informácie týkajúce sa uplatňovania odporúčaní výboru, ale iba informácie o zamýšľaných postupoch, ktoré zabezpečia ich plnenie

v dlhšom časovom horizonte, než je obdobie do predloženia súhrnej správy. Navyše, tento opčný protokol má svoj vlastný režim predkladania pravidelných správ o implementácii jeho ustanovení a odporúčaní výboru podľa čl. 8 ods. 2 opčného protokolu, ktorý stanovuje obdobie piatich rokov.